

Výsledky učení (Intended Learning Outcomes) jako klíčový nástroj řízení kvality vzdělávacího procesu

doc. Ing. Jiří Hnilica, Ph.D.

Teaching Excellence

Výsledky učení

- ✓ aneb jak jasně a ověřitelně popsat, a tím umožnit řídit, co absolventi institucí terciárního vzdělávání skutečně umí;
- ✓ aneb pokud si explicitně nestanovíme, jakého profilu absolventa chceme dosáhnout, nemůžeme ani řídit cesty, které k němu vedou, tj. nemůžeme řídit vzdělávací proces a jeho kvalitu

Co jsou výsledky učení?

- ✓ Oborové znalosti a dovednosti plus obecné způsobilosti, které studující získají v daném studijním oboru nebo předmětu a které při jeho ukončení prokazují

Co jsou výsledky učení?

- ✓ Příklady (z oboru ošetrovatelství):
 - ✓ vysvětlit zásady, metody a postupy jednotlivých ošetrovatelských výkonů u dětí a dospělých
 - ✓ provést ošetrovatelské výkony u nemocného dítěte i dospělého ve standardní a neodkladné péči

Co jsou výsledky učení?

- ✓ Výsledky učení se nezaměřují na to, co děláme my jako vyučující (naši představu, co budeme studenty učit), ale na to, co budou po absolvování umět udělat studenti a absolventi, tzv. participant-centered view

Pro koho jsou výsledky z učení určeny

- ✓ **Pro uchazeče a studenty:** srozumitelná informace, co se během studia naučí
- ✓ **Pro absolventy a zaměstnavatele:** přehledná a srozumitelná informace, co se ve škole naučili
- ✓ **Pro školy a vyučující:** nástroj k provázání profilu absolventa, způsobů vzdělávání a ověřování – přímá vazba na strategii školy
- ✓ **Pro kontrolní orgán:** komunikační nástroj

Oborové znalosti a dovednosti a obecné způsobilosti

- ✓ **Znalosti** (teoretické/faktické): student nebo absolvent umí vyjmenovat, definovat, popsat, vysvětlit, analyzovat atd.
 - ✓ Student umí popsat základní zkoušky mechanických vlastností a jejich vyhodnocení
- ✓ **Dovednosti** (praktické/funkční): student nebo absolvent umí použít své znalosti v praxi: co umí navrhnout, vytvořit, realizovat, vyřešit, zlepšit atd.
 - ✓ Student umí navrhnout druh zkoušky pro stanovení konkrétní mechanické vlastnosti materiálu

Oborové znalosti a dovednosti a obecné způsobilosti

- ✓ **Způsobilosti** : student je schopen používat znalosti a dovednosti v určitém kontextu (stupeň samostatnosti, odpovědnosti, míra složitosti prostředí); obecně definované pro všechny oblasti vzdělávání

Výsledky učení, způsoby vzdělávání a způsoby ověřování

- ✓ Studující musí znalosti, dovednosti a způsobilosti získat, následně je prokázat a vyučující je musí ověřit:
 - ✓ **Výsledky učení:** říkají, co studující umějí dělat;
 - ✓ **Způsoby vzdělávání:** studující se naučí tím, že dělají to, co se mají naučit;
 - ✓ **Způsoby ověřování:** výstupy ověřujeme tak, že studující dělají to, co mají umět.

Výsledky učení, způsoby vzdělávání a způsoby ověřování

- ✓ když se má člověk naučit řídit auto, učí se to tím, že řídí auto: pod dohledem vyučujících v kontrolovaném prostředí s neustálou zpětnou vazbou;
- ✓ když se má člověk naučit hrát na klavír, učí se to tím, že hraje na klavír: také pod dohledem vyučujících s neustálou zpětnou vazbou.

Výsledky učení, způsoby vzdělávání a způsoby ověřování

- ✓ Většina znalostí a dovedností, které si mají studující na vysokých školách osvojit, je komplexnější než řízení auta nebo hraní na klavír.
- ✓ Proto je ještě méně pravděpodobné, že si je studující mohou osvojit bez praktikování těchto činností.

Výsledky učení, způsoby vzdělávání a způsoby ověřování

- ✓ je-li cílovým výstupem z učení, že studující mají umět vysvětlit klíčové teorie oboru, nestačí, když jim v rámci vzdělávacího procesu vyučující v přednáškách tyto teorie vysvětluje – potřebují je sami někomu vysvětlovat;
- ✓ mají-li studující umět popsat základní zkoušky mechanických vlastností, nestačí, když si jejich popis například přečtou ve skriptech;

Výsledky učení, způsoby vzdělávání a způsoby ověřování

- ✓ mají-li studující umět sestavit dotazník, nestačí říct jim pravidla pro sestavování dotazníku a ukázat několik vzorových dotazníků – potřebují si sestavování dotazníku vyzkoušet;
- ✓ mají-li studující umět uskutečňovat ošetrovatelský proces, nestačí jim vidět ošetrovatelský personál při práci a slyšet jejich popis toho, co dělají – potřebují se sami do ošetrovatelského procesu zapojit a ošetřovat.

Profil oboru/absolventa

- ✓ Typ studijního programu
- ✓ Délka cyklu
- ✓ Název studijního programu
- ✓ Název studijního oboru
- ✓ Garant

Profil oboru/absolventa

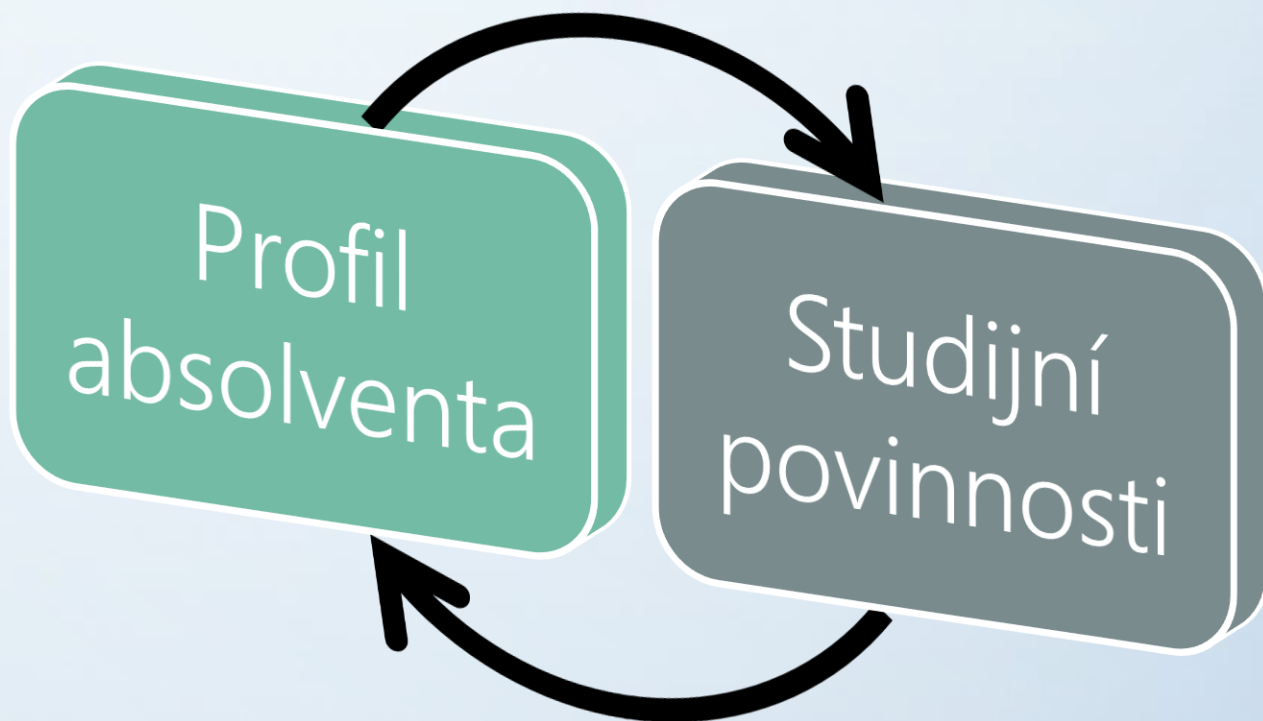
- ✓ Profil kvalifikace oboru
 - ✓ Základní filozofie, hodnoty a teoreticko-metodologický profil oboru
 - ✓ Typ studentů, pro které je obor vhodný
 - ✓ Charakteristiky absolventů, uplatnění na trhu práce
- ✓ Výsledky učení
 - ✓ Odborné znalosti
 - ✓ Odborné dovednosti
 - ✓ Obecné způsobilosti

Institucionální implementace: krok první

1. Výsledky učení na úrovni oboru, tj. oborově specifické znalosti a dovednosti, ale rovněž obecné způsobilosti, kterých absolventi dosahují při absolvování daného studijního programu;
 2. výsledky učení na úrovni studijních povinností, tj. znalosti, dovednosti příp. obecné způsobilosti, které studenti získají v jednotlivých studijních povinnostech (např. předmětech),
- ✓ tak, aby body 1 a 2 tvořily konsistentní celek, tj. aby jednotlivé studijní povinnosti (bod 2) skutečně zajišťovaly profil absolventa (bod 1) a aby se profil absolventa skutečně naplňoval skrze uvedené studijní povinnosti.

Institucionální implementace: krok první

Institucionální implementace: krok druhý

nastavit systém vzdělávání na dané instituci tak,

- ✓ tj. aby jednotlivé studijní povinnosti skutečně zajišťovaly profil absolventa a aby se profil absolventa skutečně naplňoval skrze uvedené studijní povinnosti.

Institucionální implementace: vnitřní systém řízení kvality

Institucionální implementace: vnitřní systém řízení kvality

Mezi významné aspekty zavedení systému výsledků učení znamená analyzovat:

- ✓ Příspěvek
 - ✓ studijních povinností k profilu absolventa,
 - ✓ vzdělávacích cest k profilu absolventa,
 - ✓ způsobů hodnocení k profilu absolventa,
- ✓ Prerekvizity a návaznosti studijních povinností,
- ✓ Duplicity ve studijních povinnostech,
- ✓ Ve vyšších ročnících studia i v navazujících stupních jsou znalosti a dovednosti studentů širší, hlubší a komplexnější.

Metodická podpora pro zavedení systému výsledků učení

- ✓ **Doporučení pro vedení škol:** instituce terciárního vzdělávání a implementace národního kvalifikačního rámce
- ✓ **Doporučení pro vyučující:** jak psát výstupy z učení pro obory a předměty

Obecná doporučení pro zavádění systému výsledků učení

- ✓ v konečném důsledku se jedná o poměrně radikální změnu v uvažování o vzdělávacím procesu;
- ✓ Proces zavádění je proces dlouhodobý;
- ✓ Bez vzájemné intenzivní a osobní komunikace mezi stranami, kterých se zavedení výsledků učení, nelze výsledky učení úspěšně využít.
- ✓ Bez jasně deklarované podpory ze strany vedení dotčené instituce nelze výsledky učení zavést.
- ✓ Nežli zavádět výsledky učení ryze administrativním či formálním způsobem, raději je nezavádět vůbec.

Vazba na mezinárodní akreditace

- ✓ EFMD - EQUIS STANDARDS & CRITERIA, Chapter 2: Programmes
- ✓ AACSB – Accrediation Standards, Standard 11

Časté problémy

- ✓ píšeme o něčem jiném, než co má student nebo absolvent na výstupu umět:
 - ✓ Student se seznámí se základním historickým vývojem oboru.
- ✓ Tato formulace popisuje průběh učení, nikoliv jeho výsledek, např.:
 - ✓ Student umí charakterizovat tři hlavní historické etapy vývoje oboru.

U takto formulovaného výstupu je pak studentům zřejmé, co se při závěrečné zkoušce z daného předmětu očekává; a stejně tak je jasné novým vyučujícím, když přebírají výuku od někoho jiného, co mají zkoušet.

Časté problémy

- ✓ píšeme o znalostech a dovednostech příliš obecně:
 - ✓ Student zná zásady profesní etiky.

Jak ověřujeme, jestli student „zná“? Student umí zásady profesní etiky **vyjmenovat**, nebo je také umí obsáhleji **popsat**, nebo umí **vysvětlit** jejich historický vznik, nebo umí **zhodnotit** jejich důležitost pro profesní praxi, nebo umí **zdůvodnit**, proč jsou právě tyto zásady důležitější než ostatní? Místo obecných sloves je vždy vhodnější používat konkrétní, které přesně vystihuje, co má student nebo absolvent „**předvést**“ při ověřování výstupů z učení předmětu či studijního oboru.

Časté problémy

- ✓ nerozlišujeme nebo zaměňujeme znalosti a dovednosti:
 - ✓ Student umí popsat vybavení „konzultační místnosti“ a připravit ji pro pohovory.

Tato formulace obsahuje dohromady znalost a dovednost. Jejich rozlišení je důležité jednoduše proto, že znalosti a dovednosti učíme a ověřujeme různě.

Časté problémy

- ✓ Ve vyšších ročnících studia i v navazujících stupních jsou znalosti a dovednosti studentů širší, hlubší a komplexnější, což lze vyjádřit několika způsoby:
 - ✓ slovesem vyjadřujícím komplexnější činnost: např. popíše na nižší a vysvětlí na vyšší úrovni;
 - ✓ mírou samostatnosti: např. student umí zpracovat pod vedením na nižší a samostatně na vyšší úrovni;
 - ✓ šířka a hloubka znalostí a dovedností: od obecného seznámení k aplikaci v konkrétních oblastech.

A teď už k rozvoji dovedností

doc. Ing. Jiří Hnilica, Ph.D.

prorektor pro mezinárodní vztahy a informační systémy